ČESKÝ JAZYK

9. třída

NEOTVÍREJ,
DOKUD NEDOSTANEŠ
POKYN OD ZADÁVAJÍCÍHO!

JMÉNO

TŘÍDA

ČÍSLO ŽÁKA

AŽ ZAHÁJÍŠ PRÁCI, NEZAPOMEŇ:

- každá úloha má jen jedno správné řešení
- úlohy můžeš řešit v libovolném pořadí – začni od nejlehčích
- test obsahuje 40 úloh – na jeho řešení máš 45 minut

scio.cz

www.scio.cz, s.r.o.
Pobřežní 34, 186 00 Praha 8
tel.: 234 705 555
fax: 234 705 505
e-mail: scio@scio.cz
www.scio.cz

© Scio® 2009

Veškerá práva vyhrazena. Testy jsou výhradně určeny k použití v rámci projektu Stonožka v listopadu 2009. Žádná část tohoto materiálu nesmí být žádným způsobem reprodukována bez předchozího souhlasu společnosti Scio.

1. **Která z následujících publikací nepatří mezi základní jazykovědné příručky?**

(A)

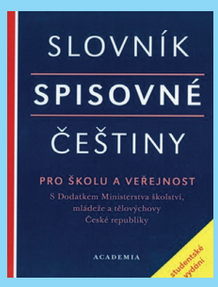

(B)

(C)

(D)

2. **Které z následujících slov se vyslovuje stejně, jako se píše?**

(A) nikdy
(B) pařížského
(C) pohled
(D) telefonujícím

3. **František Jílek: Vtipná čeština**
Po poslední úpravě našeho pravopisu, která pobouřila mnohé zvláště radikálním přiblížením grafiky cizích slov skutečné české výslovnosti, objevily se „fonetické" přepisy slov domácích:

Taxem ocvý milovaný Andy dostal xvátku qětovaný xandy.

Ve které z následujících možností je uveden mluvnicky a pravopisně správný přepis podtrženého slova z uvedené věty?

(A) xvátku = k svádku
(B) ocvý = odsvý
(C) taxem = tak sem
(D) xandy = kšandy

4. **Která z následujících vět obsahuje pravopisnou nebo mluvnickou chybu?**

(A) Ve finálových rozběžích si nejlépe vedly domácí běžkyně z Kuby.
(B) Bosenšští uprchlíci ztroskotali na svých loďkách poblíž italského pobřeží.
(C) Mnozí spisovatelé vylíčili trudný život bezzemků ve středověku.
(D) Mezi atlasy, knihami a slovníky nemohly dívky najít své učebnice.

5. **Která z následujících výpovědí je napsána mluvnicky a pravopisně správně?**

(A) Pilní a neodbytní brigádníci přicházeli, aby pomohli při dostavbě děckého hřiště.
(B) V našem muzeu jsme shlédli výstavu Polodrahokamy Českého ráje.
(C) Mezi držiteli Nobelovy ceny za literaturu najdeme i českého básníka Jaroslava Seiferta.
(D) Přemysl Otakar první, obratný diplomat, získal královský titul Zlatou bulou Sicilskou.

© Scio® 2009

ČJ_zmenšeno na A4.indd 2 20.10.2009 11:18:46

6. **Ve které z následujících možností je nutno na všechna vynechaná místa v uvedených slovech doplnit písmeno uvedené na začátku řádku, aby byla všechna slova napsána mluvnicky a pravopisně správně?**

(A) ***s*** – di_ciplína – disku_e – _cestný – _levnit
(B) ***i*** – baz_l_ka – atr_um – d_nastie – s_pat
(C) ***y*** – nenas_ta – polem_ka – embr_o – s_mfonie
(D) ***ě*** – sm_lost – rozechv_lý – zb_hlý – vysv_tit

7. **Ve které z následujících výpovědí je podtržené slovo použito mluvnicky správně?**

(A) Před svátky se v obchodech nedostává balícího papíru.
(B) Na ruce záchranářů čekaly na zdi hasící přístroje.
(C) Zamilované dvojice brázdicí Petřín lze potkat hlavně v květnu.
(D) Už z dálky nás upoutal muž čistící kraj chodníku.

8. **Která z následujících výpovědí bude po doplnění slova *Milanovi* na vynechané místo napsána mluvnicky a pravopisně správně?**

(A) Na naši chatu často přijíždějí na víkend _____kolegové.
(B) _____ sestry a sestřenice jsou po celé vesnici známé dračice.
(C) Po dovolené nemohl na _____ příbuzné dlouho zapomenout.
(D) O _____ bratříčky se nemusíme starat, jsou úplně samostatní.

9. ***_____ se dostavili na start na poslední chvíli.***

Které z následujících slovních spojení je nutno doplnit na vynechané místo v uvedené větě, aby byla napsána mluvnicky a pravopisně správně?

(A) Oddíly orientačních běžců
(B) Trenéři se svými svěřenkyněmi
(C) Málo početné skupiny závodníků
(D) Finsko, Norsko a Švédsko

10. **Ve které z následujících výpovědí je správně napsána interpunkce?**

(A) Když zaslechl příběh o dívce, která žila kdysi na severu a vykonala mnoho hrdinských skutků, odešel za ní, aby ji našel.
(B) Nejdříve osmažte na oleji cibulku, trhanou nejlépe čerstvou a potom přidejte plátek syrového hovězího masa.
(C) Jen málokdo dokáže vydržet, když se mu nabízí líbezný pohled na krajinu nezačít kreslit či malovat to nádherné panorama.
(D) Vy, muži čekající na svou misi, si musíte uvědomit jaká zodpovědnost na vás čeká, a to především na výsadkáře.

11. ***Když jsem z několikerých úst zaslechl slovo „řešit“, docházelo mi, že lidé, jež jsem podle projevu původně považoval za Eskymáky mluvící katalánsky, jsou našinci.***

Kolik celkem hlavních a vedlejších vět obsahuje uvedené souvětí?

(A) 1 větu hlavní a 2 věty vedlejší
(B) 1 větu hlavní a 3 věty vedlejší
(C) 1 větu hlavní a 4 věty vedlejší
(D) 2 věty hlavní a 1 větu vedlejší

© Scio® 2009

ČJ_zmenšeno na A4.indd 3 20.10.2009 11:18:47

12. ***Ta neandertálská vývojová linie zcela vymizela, kdežto ta lidská se úspěšně rozvíjí dodnes.***

Která z následujících spojek má významově nejblíže ke spojce *kdežto* v uvedeném souvětí?

(A) proto
(B) ačkoli
(C) ovšemže
(D) zatímco

13. ***Už dlouho chodil do tanečního kroužku, ____ žádnou soutěž ještě nevyhrál.***

Který z následujících výrazů lze nejvhodněji doplnit na vynechané místo v uvedeném souvětí, aby věty vyjadřovaly rozpor?

(A) proto
(B) a proto
(C) přesto
(D) protože

14. **Ve kterém z následujících souvětí vyjadřuje jedna z vět podmět věty druhé?**

(A) Že mi nikdo ani nepomůže, to jsem si mohla myslet.
(B) Že to ani vypovědět nemohu, taková to byla cesta.
(C) Že toho kluka najdeme, to jsem ani nedoufal.
(D) Že v tom domě straší, se říká už odpradávna.

© Scio® 2009
ČJ_zmenšeno na A4.indd 4 20.10.2009 11:18:47

TEXT K ÚLOHÁM 15 AŽ 18

Kouč letenského mužstva Jozef Chovanec věřil, že Sparťané mohou v dvojzápase uspět, i přesto, že si uvědomoval roli outsidera. „O tom není pochyb, ale my se snažit budeme a o výsledek se popereme. Jsme přece jen dál než loni, kdy jsme s tímtéž týmem z Ligy mistrů vypadli. Nesmíme se ale dopouštět individuálních chyb, které protivník evropského kalibru dovede využít a musíme hrát organizovaně, což dokážeme," doufal Chovanec.

Přestože si Řekové nic jiného než postup přes pražskou Spartu nepřipouštěli, po svém příletu do Prahy se z nich žádné sebevědomé prohlášení neřinuly. „U nás ještě liga nezačala, takže jsme nesehráli žádné soutěžní utkání, a proto nemohu tvrdit, že jsme stoprocentně připraveni," vyprávěl nizozemský trenér na lavičce Panathinaikosu Henk Ten Cate.

A nemýlil se. Jeho týmu se nedařilo. Neuplatnil se ani slavný Cissé, kolem kterého se vždy točí hra Athéňanů. Velmi často si nedokázal ohlídat pozici a byl několikrát přichycen v ofsajdu, navíc neproměnil penaltu.

15. **Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?**

(A) Sparta v téže soutěži s Panathinaikosem nikdy dříve nehrála.
(B) Sparťanský trenér dával před zápasem svému mužstvu šance.
(C) Spartě se před zápasem dávaly větší šance na úspěch než jejímu soupeři.
(D) V řeckém mužstvu podal slušný výkon jen jejich klíčový hráč.

16. **Který z následujících výrazů se nejlépe hodí jako náhrada za sloveso *si uvědomoval* z uvedeného textu?**

(A) cítil (roli)
(B) prosazoval (roli)
(C) si byl vědom (role)
(D) věřil (roli)

17. ***Přestože si Řekové nic jiného než postup přes pražskou Spartu nepřipouštěli, po svém příletu do Prahy se z nich žádné sebevědomé prohlášení neřinuly.***

Uvedené souvětí z úvodního textu obsahuje chyby. Ve které z následujících možností je toto souvětí napsáno pravopisně a mluvnicky správně?

(A) Protože si Řekové nic jiného než postup přes pražskou Spartu nepřipouštěli, po svém příletu do Prahy, se z nich žádné sebevědomé prohlášení neřinuly.
(B) Protože si Řekové nic jiného než postup přes pražskou Spartu nepřipouštěli, po jejich příletu do Prahy se z nich žádné sebevědomé prohlášení neřinuly.
(C) Přestože si Řekové nic jiného než postup přes pražskou Spartu nepřipouštěli, po jejich příletu do Prahy se z nich žádná sebevědomá prohlášení neřinula.
(D) Přestože si Řekové nic jiného, než postup přes Pražskou Spartu nepřipouštěli, po jejich příletu do Prahy se z nich žádné sebevědomé prohlášení neřinuly.

18. ***Nesmíme se ale dopouštět individuálních chyb, které protivník evropského kalibru dovede využít a musíme hrát organizovaně, což dokážeme.***

Uvedené souvětí z úvodního textu obsahuje chybu. Která z následujících možností tuto chybu odhaluje?

(A) Chybí čárka za slovem *využít*.
(B) Chybí čárka před slovem *ale*.
(C) Slovo *evropského* má být napsáno s velkým počátečním písmenem.
(D) Slovo *individuálních* se má správně psát (i číst) individuelních.

© Scio® 2009

ČJ_zmenšeno na A4.indd 5 20.10.2009 11:18:47

TEXT K ÚLOHÁM 19 AŽ 21

Průměrný člověk je z 60 % tvořen vodou.

Toto množství se s věkem poněkud snižuje, ale i při „pouhých" 50 % a tělesné hmotnosti 80 kg dojdeme k dobrým 40 kg.

Organismus proto reaguje na výraznou ztrátu velmi citlivě.

Protože voda z těla různými způsoby stále znovu uniká (průměrně 2–3 l denně), je nutné se včas postarat o nový přísun, jestliže chceme zůstat zdraví a svěží.

Člověk si totiž ukládá tuky a cukry, ale zásobu vody si vytvořit nemůže.

Něco vody je obsaženo i v pevné stravě, ale hlavně ji získáváme z tekutin.

Mnozí lidé pijí bohužel příliš málo.

Již relativně malá ztráta vody v množství 2 % se vymstí ztrátou tělesné a duševní výkonnosti až o 20 %.

Pak mohou přijít závratě, nevolnost a zvracení, slabost nebo bolení hlavy.

Jestliže nebude dostatek vody ani pak vyrovnán, srdce bude muset těžce pracovat s hustou krví.

Po ztrátě 15–20 % tělesné vody pak nastává smrt.

Důležitost vody dokazuje Rosbachova Studie pití. Při předběžném průzkumu se totiž ukázalo, že studenti s nejlepšími výsledky u maturity byli ti, kteří v průměru vypili 2,5 l tekutin denně.

19. Která z následujících možností obsahuje nejvýstižnější nadpis uvedeného textu?

(A) Jaký význam má pro tělo voda?
(B) 20 % vody dokáže zabít!
(C) Co ztratíte dnes, to si vypijete zítra
(D) Krev – nejcennější tekutina člověka

20. Které z následujících tvrzení o uvedeném textu je pravdivé?

(A) Text je populárně-naučným výkladem o vodě jako důležitém zdroji rovnováhy organismu.
(B) Text porovnává výsledky odborných výzkumů na různých vzorcích lidské populace.
(C) Autor se soustředí na klíčovou roli procentuálního zastoupení krve ve vodě.
(D) Text popisuje, jak se nedostatek fyzické práce či vrcholového sportu podepisuje na hladině vody v krvi.

21. Který z následujících jevů je podle uvedeného textu důsledkem nedostatku tekutin v těle?

(A) zahuštění krve
(B) ukládání tuků
(C) svalové křeče
(D) náladovost

© Scio® 2009
ČJ_zmenšeno na A4.indd 6 20.10.2009 11:18:48

TEXT K ÚLOHÁM 22 AŽ 25

Karel Kryl: Vánoční

Dříve než ze stromečku
opadá jehličí
lůžko ti jmelím ozdobím
Dám fotku do rámečku
olovo zasyčí
Tvůj krajíc chleba
ráno ptákům _____

Za tebe sfouknu svíčku
jablko rozkrojím
Bude to hvězda nebo kříž?
Tvé jméno na balíčku
k ostatním připojím
To abys nemyslel
že už k nám nepatříš

Za okny spadla vločka
a zvonek cinká
Ježíšek zavřel očka
a tiše spinká
Josef mu ustlal měkce
V krabici od kolekce
spí
tichounce
spí

Kus loje pro sýkory
Na stole cukroví
Od zítřka noci ubývá
Mráz cukrem pokryl hory
Panáček hadrový
a jedna židle
jedna židle
přebývá.

22. Které z následujících slov se nejlépe hodí na vynechané místo v uvedeném textu?

(A) nesním
(B) vymyslím
(C) nakreslím
(D) rozdrobím

23. Které z následujících vyjádření z uvedeného textu lze nejspíše hodnotit jako přenášení významu na základě vnější podobnosti (tzv. metaforu)?

(A) Ježíšek zavřel očka
(B) Dám fotku do rámečku
(C) Mráz cukrem pokryl hory
(D) Za tebe sfouknu svíčku

24. Který z následujících motivů nejsilněji zaznívá v uvedeném textu?

(A) motiv samoty – chybí někdo blízký
(B) motiv radosti – ze spousty dárků
(C) motiv odpuštění – zrada od blízkého člověka
(D) motiv spánku – obavy z nemoci

25. Kterému z následujících literárních druhů se uvedený text podobá nejvíce?

(A) Protestsongu – vyjadřuje se k aktuální politické situaci.
(B) Osobní lyrice – je plný citu a osobních prožitků.
(C) Vlastenecké lyrice – vyjadřuje touhu po rodné zemi.
(D) Přírodní lyrice – zachycuje krásu přírody.

© Scio® 2009

ČJ_zmenšeno na A4.indd 7 20.10.2009 11:18:48

TEXT K ÚLOHÁM 26 AŽ 29

Když jsme obešli prameny řeky a dosáhli místa, odkud měl začít sestup, vylezl dědeček na velikou kupu balvanů a pronesl k nám žertovnou řeč plnou překvapujících odhalení, jako že je nás sedm, že jsme byli okolnostmi donuceni podniknout to, co právě činíme, že už jsme nahoře a že teď půjdeme dolů a že v městečku na nás čeká vydatná večeře. V té chvíli Saturnin zařval, jako kdyby se zbláznil, všichni se lekli a dědeček se zakoktal. Saturnin později tvrdil, že křičel: „Sláva!", ale nikdo z nás mu to nevěřil. Pokud vím, volá se sláva docela jinak. V tu chvíli jsme však o tom nepřemýšleli, protože nám k tomu dědeček nedopřál času. Provedl na oblém balvanu několik potrhlých pohybů, zamával rukama, jako by chtěl uletět do údolí, a s temným žuchnutím zmizel za balvanem. Zůstali jsme chvíli jako ztrnulí a teprve dědečkovo sakrování nás vymrštilo na nohy. Oběhli jsme celou tu kupu kamení a nalezli jsme dědečka vklíněného mezi dva balvany a chrlícího ze sebe kletby v nejrůznějších jazycích.

Několik příštích minut bylo naplněno záchrannými pracemi. Namáhali jsme se vyprostit dědečka z té svízelné pozice a každý z nás se o to pokoušel jiným způsobem. Vytahovali jsme ho za ruce i nohy a byli jsme poplašeni jeho neustálým proklínáním. Saturnin volal na Milouše: „Táhněte vzhůru!" doktor Vlach na ně volal: „Táhněte vpravo!" a dědeček řval: „Táhněte k čertu, vždyť mě přetrhnete!"

26. ***... pronesl k nám žertovnou řeč plnou překvapujících odhalení, jako že je nás sedm, že jsme byli okolnostmi donuceni podniknout to, co právě činíme, že už jsme nahoře a že teď půjdeme dolů a že v městečku na nás čeká vydatná večeře...***

Kterým z následujících pojmů lze nejspíše označit smysl uvedeného souvětí ze začátku úvodního textu s ohledem na skutečný význam slov *žertovnou* a *překvapujících*?

(A) ironie
(B) alegorie
(C) kritika
(D) satira

27. **Který z následujících jazykových jevů je užit pro vyvolání komického účinku opakováním slova *táhněte* v závěru uvedeného textu?**

(A) náhodná zvuková shoda slov
(B) mnohovýznamovost slov
(C) významová podobnost slov
(D) významová protikladnost slov

28. **Který z následujících uvedených tvaroslovných rozborů slovesného tvaru *byli jsme donuceni* z uvedeného textu je správný?**

(A) 1. osoba, množné číslo, oznamovací způsob, minulý čas, trpný rod, dokonavý vid
(B) 1. osoba, množné číslo, podmiňovací způsob přítomný, čas se neurčuje, trpný rod, dokonavý vid
(C) 3. osoba, množné číslo, podmiňovací způsob minulý, čas se neurčuje, trpný rod, dokonavý vid
(D) 3. osoba, množné číslo, rozkazovací způsob, čas se neurčuje, trpný rod, dokonavý vid

29. **Který z následujících výrazů je významově protikladný slovu *oblý* z uvedeného textu?**

(A) hranatý
(B) nevelký
(C) podélný
(D) zakulacený

© Scio® 2009

ČJ_zmenšeno na A4.indd 8 20.10.2009 11:18:48

TEXT K ÚLOHÁM 30 AŽ 34

Petra Braunová: Prázdniny za všechny prachy

Zazvonili. Znovu a ještě jednou. Táta neotvíral. „To je divný, má tu auto," kroutil hlavou Patrik. Audina skutečně parkovala na svém místě a smutně se na děti dívala. Michaela stála u dveří jako přibitá. „Kde je táta?" ptala se Klárka a tahala sestru za ruku. „Já mám hlad!"

Michaela roztřeseně vyťukala číslo tátova mobilu. „Ahoj, Míšo," ozval se tátův hlas. Zněl docela vesele. „Jak se máte?" – „No... kde jsi?" zeptala se ostražitě. „Doma, kde bych byl?" V Michaele se vzbouřily vnitřnosti. „Opravdu?" zeptala se pro jistotu ještě jednou. „Jasně, Míšo! Nemusíš mít vůbec strach!" Michaela stála jako zařezaná, u ucha telefon. „A proč neotvíráš?" zeptala se ledově. Táta zmlknul. „Kde jsi?" – „Před domem," vzlykla Michaela. „Nemám klíče..." Slzy už nedokázala zadržet. Vyhrnuly se jí z očí jako vodopád. „Hned jsem tam," _____.

„Co je? Proč pláčeš?" Patrik se na sestru zašklebil. „Já nepláču," otřela si oči. „Pláčeš. Že jo, že pláče?" otočil se Patrik na Klárku. „Jo," odpověděla. „Pláče."

„Dejte mi pokoj!" otočila se k nim Michaela zády. „Vy taky pořád pláčete!" – „Ale my jsme děti," nedal se Patrik. Michaela se prudce vysmrkala. Čert vem tyhle pitomý prázdniny!

30. **Které z následujících vyjádření z prvního odstavce uvedeného textu lze nejspíše označit jako *personifikaci*?**

(A) Táta neotvíral.
(B) „Kde je táta?" ptala se Klárka.
(C) Audina se smutně na děti dívala.
(D) Michaela stála u dveří jako přibitá.

31. **Které z následujících tvrzení o postavách z uvedeného textu je pravdivé?**

(A) Táta neslyšel zvonění dětí, protože právě usnul.
(B) Klára se se svým bratrem Patrikem neustále hádá.
(C) Michaela má dva mladší sourozence.
(D) Michaela se svou sestrou právě přijely tátovým autem.

32. **Které z následujících sloves by nejvhodněji nahradilo sloveso *plakat* v kontextu situace předposledního odstavce uvedeného textu?**

(A) hořekovat
(B) štkát
(C) sténat
(D) bulit

33. ***„Hned jsem tam," _____.***

Které z následujících vyjádření se nejlépe hodí na vynechané místo v uvedeném textu?

(A) pravil Patrik
(B) zavýskla si Michaela
(C) radostně zvolal táta
(D) hlesl táta

34. **Který z následujících výrazů je svým významem nejvzdálenější od vyjádření *stála jako zařezaná* z úvodního textu?**

(A) stála jako kůl v plotě
(B) stála jako bez dechu
(C) stála úplně zkoprnělá
(D) stála jako zdřevěnělá

© Scio® 2009

ČJ_zmenšeno na A4.indd 9 20.10.2009 11:18:49

TEXT K ÚLOHÁM 35 A 36

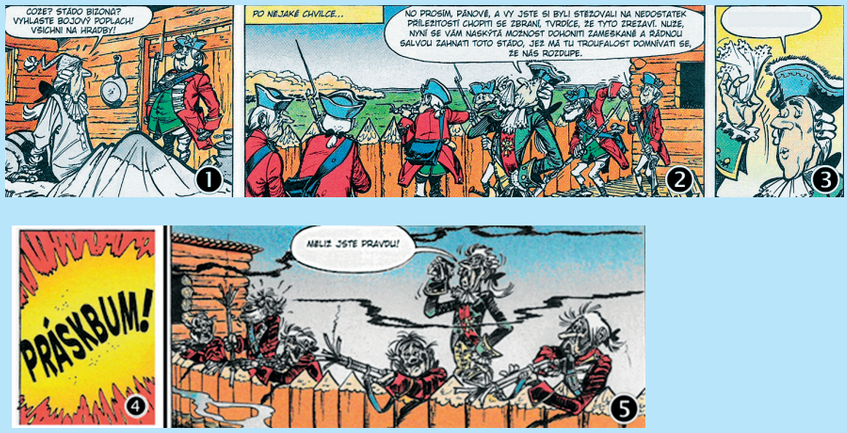

35. **Které z následujících slov na obrázku č. 2 z uvedeného příběhu nemá význam u něj uvedený?**

(A) troufalost = opovážlivá drzost
(B) dohoniti zameškané = dostihnout nevykonané
(C) stěžovali si = dělali obtížnějším
(D) salva = hromadný výstřel

36. **Který z následujících výroků nejspíše pronesla postava na obrázku č. 3 uvedeného příběhu?**

(A) Chci spát!
(B) Palte!
(C) Utíkejte!
(D) Svačina!

© Scio® 2009
ČJ_zmenšeno na A4.indd 10 20.10.2009 11:18:49

37. **Který z následujících slovotvorných rozborů (předpona – slovotvorný základ – přípona – koncovka) je správný?**

(A) na – strč – en – ý
(B) nej – men – ovan – ý
(C) roz – zá – řen – ý
(D) od – vypr – áv – ě – ný

38. **Ve kterém z následujících slov dochází při tvoření zdrobněliny odvozené z tohoto slova ke krácení kmenové samohlásky, stejně jako např. u slov *tráva – travička*?**

(A) most
(B) brána
(C) límec
(D) svíce

39. **Které z následujících slov vzniklo *skládáním*?**

(A) proočkovat
(B) poohlédnout se
(C) polooblouk
(D) poodpolední

40. **Ve kterém z následujících měst se koná největší mezinárodní filmový festival u nás?**

(A) v Trutnově
(B) v Českých Budějovicích
(C) v Olomouci
(D) v Karlových Varech

ZDROJE:

Text k úlohám 15–18:
upraveno podle: (www.seznam.cz 28. 7. 2009)

Text k úlohám 19–21:
Schmidt, G.: Efektivní myšlení
(Rebo Productions CZ, s. r. o., Praha 2005), s. 28–29.

Text k úlohám 22–25:
Kryl, K.: Znamení doby (Mladá fronta, Praha 1996, s. 78–79)

Text k úlohám 26–29:
Jirotka, Z.: Saturnin

Text k úlohám 30–34:
Poznámka: Braunová, P.: Prázdniny za všechny prachy
(Albatros, Praha 2005, s. 62)

Obrázek k úlohám 35 a 36 převzat z knihy:
Goscinny–Sempé: Indián Umpa-Pa, svazek 1
(Egmont, Praha 2008, s. 30-31)

© Scio® 2009

ČJ_zmenšeno na A4.indd 11 20.10.2009 11:18:50

POZNÁMKY

© Scio® 2009

ČJ_zmenšeno na A4.indd 12 20.10.2009 11:18:50